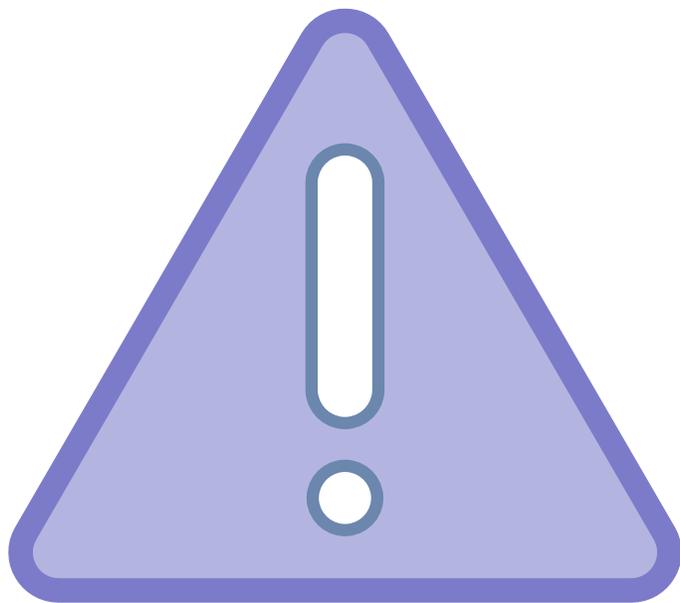

כלי Open Source לפעולות אקטיביזם ישירות

שעלו במסגרת כנס StreetWise

אלי אפשטיין

Disclaimer

- כלים, ולא כללים
- זאת התחלה, קריאת כיוון
- Open Source – הזמנה:
  - לקחת
  - לערוך
  - להחסיר
  - להוסיף
  - ולשתף חזרה

הקשר
אישי

הקשר
ישראלי

מושגים
נוספים

חסמים
אפשריים

כלים

מושגים
נוספים

חסמים
אפשריים

הקשר
אישי

הקשר
ישראלי

כלים

המשכיות

ל"פעולה ישירה" יש אמנם את העוצמה שלה, שנובעת מהשילוב של הפעולה ונוכחות האדם. יאן גהל (Ghel, 1986) הציג מיפוי של ריכוזי פעילות והתקהלות אנושית, וגילה מתאם גדול בין נוכחות אנשים, שהייה של אנשים (עמידה או ישיבה).

מאיךך – הפעולה הישירה מסתיימת, או נחלשת במידה דרמטית כאשר הפרפורמר מסיים. אם נרצה להגביר את האפקט של הפעולה, נרצה שהיא תמשיך להדהד באופן כלשהו.

אנשים יהיו איפה
שאנשים אחרים
נמצאים

המשכיות

• חזרתיות

הכלי הפשוט ביותר, הכי מובן מאליו, הוא פשוט לשחזר את הפרפורמנס פעמים רבות.

פיטר בורק מבצע את הפרפורמנס Mishap, באופן חזרתי החל מ-2013, ועד היום הוא ביצע אותו בשנחאי, טוקיו, ניו-דלהי, בלומפונטיין (דרום-אפריקה), ואצלנו, בחיפה.

בכל פעם האומן מפיל את חפציו מספר רב של פעמים, עשרות.

המשכיות

• תיעוד

כל העבודות שהוצגו בכנס תועדו ע"י צוות צילום מקצועי, והן ע"י סטודנטים, ואולי אפילו ע"י עו"ש.

פעולת התיעוד, שהיום היא זמינה בצורה חסרת תקדים – מאפשרת להמשיך את קיומן של העבודות (באופן מותמר), מאפשרות להמשיך לשוחח עליהן בכנסים ובכיתה, וממשיכות את הדהוד ההשפעה שלהן.

עובר אורח

שמאי

סטודנטית

צלמת מקצועית

2019/12/29 16:58

המשכיות

• בר-העתקה ובר-שיחזור (Replicable)

אפשרות אחת היא שהאומן יחזור על הפעולה.

אפשרות נוספת – **לאפשר** ל"פרפורמרים" **אחרים לעשות אותה, לשחזר אותה, להעתיק אותה** (Open Source כהלכתו).

לאונידס מרטין הציג מספר דוגמאות מעולות לזה:

• Party #CierraBankia (Shut down Bankia)

• Reflector Cube

• We Are Not Numbers

• ועוד

המשכיות

- לחשוב על "השני"

- נקודה שהועלתה בשיחת הסיכום – כדאי לחשוב על האדם השני שיעשה את הפרפורמנס, ה-Early Adopter.

- נדרשת קפיצה משמעותית כדי להעתיק משהו בפעם הראשונה, אך להעתיק בפעם השנייה זה כבר הרבה יותר פשוט.

- כדאי לחשוב מה יעודד את "השני"? פשטות? כיף? חתרנות?

המשכיות

• להשאיר "זכר"

• לטעמי, אחת העבודות היותר "אפקטיביות" שהוצגו בכנס הייתה המיצג Triage של פיטר.

• העץ המת עמד עטוף ועם זרים לרגליו זמן מה. לעוברים והשבים שעברו לצידו באופן יומיומי, היו יותר הזדמנויות לספוג את המסר של עבודה זו, להרהר בה מספר פעמים.

המשכיות

- "זיראליות" - ברכה וקללה
- "זיראליות" יכולה להיות כלי מאוד אפקטיבי בימינו. ג'ילי הזכיר איך עוד בערב הופעה חבריו בניגריה ידעו עליה וביכרו אותו על ההופעה.
- מאידך – חשוב לחשוב כיצד לא ליפול למלכודת האדישות. לחשוב כיצד השיתוף לא מסתכם ב"לייקים".

שפה

- לאונידס מרטין, בהרצאתו, הזכיר שהפגנות – הן מופע מעולה, אבל בנאלי, משעמם. אנחנו מכירים את העלילה, ולא מתרגשים ממנה.

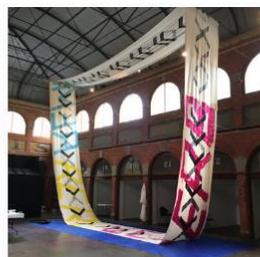

RADIOLAB

שפה

FINDINGS (NOTES)

WHAT GOES AROUND COMES AROUND

CATCH YOUR BREATH

BOOREAUCRATS

WAITING FOR YOU

AIR CABINET

EXIT

MISHAP

שפה

- הומור, צבעוניות, משחקיות
- ניתן לפתח דיון בנושא, והרבה מזה זה עניין של טעם.

- עבורי לפחות, העבודות המושכות יותר היו אלה ששיעשעו אותי. עבודות "קודרות" לא מחזיקות, לדעתי את תשומת הלב עד הסוף.

- אם ישלחו לי את הסרטון של ההפגנה ב-Bancia יש סיכוי שאצפה בו. סרטון של טבעונים שוכבים עטופים בניילון נצמד – פחות.

**NO VAS
A TENER
UNA CASA
EN LA
PUTA VIDA.**

POR UNA VIVIENDA DIGNA
30Sep **MANIFESTACIÓN**
+ ACAMPADA
18 H PL CATALUNYA

www.vdevivienda.net bcn.vdevivienda.net www.vivienda.todaviapordeterminar.com

שפה

• צבעוניות

- לאונידס הזכיר שהא מאמין שצבעי מחאה צריכים להיות בצבעי הזהרה טבעיים, וספציפית הוא הדגים זאת עם שימוש בצבעי צהוב שחור.

קריאות

• מקומי או אוניברסאלי

התפתח דיון בנוגע לעבודות של ג'לילי. יש שטענו שהן תלויות מידיי בהכרת קונטקסט וסימליות תרבותית מסויימת (לדוגמא המשמעות של הפעמונים בצעדה שהתריסה נגד המלך, או השימוש בצלמיות), ואחרים (ואף האמן) טענו שהפעולות הן בעלות איזושהי איכות פרימיטיבית, אינטואטיבית ואוניברסאלית, ובאופן מסויים ידברו לכל אדם.

דוגמא נוספת היא הפרפורמנס "Whale Burger" של פירט בורק - האמן קידם מסעדה שמגישה המבורגר מבשר לויתן. כאשר הפעולה התבצעה ברחובות מלבורן, התגובות של האנשים היו דומות למה שציפה ועוררו את השיח שאליו כיוון (אולי רק באופן קצת מנומנם ומנומס מידיי ביחס למה שציפה).

לעומת זאת כשביצע את הפרפורמנס ביפן - בשל מגבלות השפה כמעט ואף אחד לא הבין את המסר הביקורתי שאליו כיוון ובעיקר ביקשו להצטלם איתו כדי להעלות לרשתות החברתיות.

בראיון, בורק העיד שלטעמו הפרפורמנס לא צלח ביפן מסיבות אלה.

כלים טקטיים ישימים

• לבוש שונה

זה יכול להיות אביזר פשוט כמו ארגז עם כרטיסים (ימין למעלה), לבוש "יומיומי-מוגזם" (שמאל למטה), תחפושת (שמאל למעלה) או יצירה מורכבת ומלאת משמעות.

זוהי פעולה פשוטה הזמינה לכל אחד, היא ניידת וגמישה, לכן לטעמי זהו כלי שיכול להיות הצעד הראשון עבור רבים.

פעולה ישירה ברמת מתחיל

כלים טקטיים ישימים

- אינטראקציה עם אנשים

- שיח מילולי

- הפעלה אקטיבית

רבים מתושבי העיר לעיתים אדישים מאוד לגירויים ויזואליים בלבד. פעולה ישירה שתערב בשגרת היום של האדם ותחייב תגובה מצידו עשויה להיות מאוד אפקטיבית.

מלמעלה למטה:

פיטר משוחח עם מבקר בגלריה.

פרופורמר מנקה נעליים של נוסע בתח"ץ
בסמאא מזמינה אישה (ואת בנה) לרדת על
ברכיה ואוחזת בידה.

כלים טקטיים ישימים

• סדנאות

קבוצת Enmedio, לדוגמא, מארגנת סדנאות בהן היא מכשירה ומעודדת את הציבור לבצע פעולות אקטיביסטיות שונות, כדוגמת הדבקת תמונות דיוקן עצמי של אנשים שפונות מבתייהם על קירות הבנק שעיכל את דירתם.

לשם כך המפונים מגיעים לסדנא שבה הם לומדים לצלם ולהדפיס את התמונות, אך גם מוצאים קבוצה של אנשים בעלי אינטרס דומה.

זהו כלי יותר מורכב, כלי למתקדמים, אך האפקטיביות שלו גבוהה מאוד, שכן הוא מרכז מאמץ של קבוצה גדולה עם אינטרס משותף.

חסמים אפשריים

- "הפאדיחה" – המגיבים הראשונים לפעולה יהיו הציבור ברחוב, ולו הכח להפעיל על הפרפורמר סנקציות חברתיות, החל מלעג.
- המשטר – במדינות רבות בירוקת על הממסד נאכפת ע"י המשטרה. אפילו ג'לילי ולאונידס נעצרו.
- חסם כלכלי – כמעט כל הפרוייקטים שהוצגו בכנס דרשו השקעה כספית כלשהי, וסוגיית המימון עלתה וסיקרנה משתתפים רבים בכנס.
- תחושת מסוגלות
- תחושת אפקטיביות
- חסמים מרחביים?

ההקשר הישראלי בנושא

- במהלך הכנס ולאחריו, שוחחתי עם אנשים שונים. רבים מהם עיקמו את האף למשמע הדוגמאות שהצגתי, והתקשו להבין את הרלוונטיות של המחאה לחיינו.
- היה צורך להזכיר את מאחת 2011, את האתיופים, הלהט"בים ומאבק הפונדקאות, ועוד ולעיתים בן השיח בסכים במין אי שביעות רצון – "בסדר... זה נכון...".
- לי נוצר הרושם שיש אדישות שמאפיינת את הישראלי הממוצע. אין להט וזיהוי ברור של משהו שצריך להיאבק עליו (בניגוד לדוגמא לסילביה, הדוברת מאוגנדה, שבדברי הסיכום הביעה תקווה שהמסרים שלנו יגיעו לאוגנדה כי שם יש להט רב שמוצא את ביטויו באלימות).
- האם זה כי לישראלי לא רע? או כי אין לו אמון שמחאה היא אפקטיבית? או כי כל להט המאבק שלנו מופנה לסכסוך?

הקשר וחוויה אישית

- כפי שאמרתי גם בשיעור הסיכום... בעודי כותב את העבודה הזו אני מלווה מין תחושה שאני "מתחזה"... האם אני האדם הנכון לדון ולנתח את זה? אין לי באמת ניסיון במחאה, פעולה ישירה והצורך לפנות לאנשים יביך אותו באופן משתק.
- אני (זאת תגובה לשיח שהתעורר בכיתה), כן מאמין שבחרתי במקצוע שלי ככלי שלי לעשות שינוי, לקדם ולהנכיח את האמונות שלי, אך כן, אני עושה את זה עם עט (או תוכנת שרטוט) מהמשרד, ולא עם גופי באופן בלתי אמצעי בשטח.
- מאידך, הקורס והכנס הפנו את תשומת ליבי לעולם האקטיביסטי, ומי יודע, אולי פעם הבאה שאשמע על איזושהי התארגנות או אתקל בהזמנה לפעולה, אקח יותר חלק אילולא הייתי משתתף בקורס.

מושגים נוספים

• הבלתי צפוי (כדגומת התגובה של תושבי דרום אפריקה למיצג הנשיפות של פיטר)

• Counter design

• Activism | DeActivism | Activitism